

AZYLU I MIGRACJI

01/02/2023

Przedmowa do wydania drugiego

W kwietniu 2020 r. Grupa EPL przyjęła kompleksowe stanowisko w sprawie azylu i migracji, poprzedzone szeroko zakrojonymi dyskusjami w Grupie. Dokument ten, w którym określiliśmy nasze kluczowe priorytety w dziedzinie azylu i migracji, nadal jest bardzo aktualny. Szereg wydarzeń wpłynęło jednak na politykę azylową i migracyjną Unii.

Światowa pandemia wywołana przez wirus SARS-CoV-2, która rozpoczęła się w marcu 2020 r., doprowadziła do przywrócenia kontroli na granicach wewnętrznych oraz do zakłócenia funkcjonowania strefy Schengen i swobodnego przepływu osób. Spowodowało to drastyczny, tymczasowy spadek liczby osób o nieuregulowanym statusie przybywających do UE. W pierwszych trzech kwartałach 2022 r. odnotowywano jednak najwyższe od 2016 r. liczby przypadków niedozwolonego przekraczania granicy, co wskazuje między innymi na opóźniony wpływ na migrację do Europy, który wywarło przejęcie Afganistanu przez talibów. Najbardziej aktywnie wykorzystywanymi szlakami pozostają szlaki zachodniobałkański i środkowośroziemnomorski. W rezultacie szereg państw członkowskich utrzymało lub przywróciło kontrole na granicach wewnętrznych.

Latem 2021 r. reżim Łukaszenki rozpoczął atak hybrydowy na wschodnie granice UE polegający na instrumentalnym traktowaniu migrantów. Władze białoruskie zorganizowały podróż obywateli państw trzecich z Bliskiego Wschodu do Mińska oraz ich dalsze przemieszczenie do UE. Dochodziło przy tym do użycia siły wobec migrantów i naruszenia suwerenności Litwy, Łotwy i Polski. To instrumentalne traktowanie mi-

grantów odbywa się według schematu działań władz tureckich zaobserwowanego wcześniej w lutym 2020 r. w Ewros (Grecja) oraz schematu działań władz marokańskich zaobserwowanego w maju 2020 r. w Ceucie (Hiszpania). Wpisuje się także w instrumentalne traktowanie migrantów przez Turcję, która przez ostatnie sześć lat kierowała ich do Cypru zieloną linią.

24 lutego 2022 r. Rosja rozpoczęła nielegalną wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie, co wywołało największą od czasów II wojny światowej migrację przymusową ludności w Europie i doprowadziło do uruchomienia unijnej dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony po raz pierwszy od czasu jej przyjęcia w 2001 r. w wyniku wojny w Jugosławii. Bezprecedensowa solidarność z uchodźcami ukraińskimi świadczy o sile UE i gotowości do zapewnienia wsparcia państwom członkowskim, znajdującym się pod presją. Przyjmowanie ukraińskich uchodźców i duża liczba obywateli państw trzecich, ubiegających się o ochronę międzynarodową w UE obciążają jednak systemy azylowe i recepcyjne państw członkowskich. Ponadto brutalna agresja Rosji na Ukrainę wywołała światowy kryzys żywnościowy, który szczególnie mocno dotknął kraje rozwijające się i wywarł presję na państwa członkowskie pierwszej linii, takie jak Rumunia i Polska, które zapewniały tranzyt zboża z Ukrainy.

W tym kontekście przedstawiane stanowisko w sprawie azylu i migracji stanowi ukierunkowany przegląd i aktualizację dokumentu z kwietnia 2020 r. W szczególności zawiera propozycje nowych działań w sferze polityki, których celem jest rozwiązanie problemu instrumentalnego traktowania migrantów oraz wskazanie wniosków, płynących z przyjmowania ukraińskich uchodźców i stosowania dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony.

Wprowadzenie

Masowa migracja jest zjawiskiem globalnym. Ludzie zawsze przemieszczali się między kontynentami oraz w ich obrębie, a motywowały ich do tego wojny i konflikty, strach, ubóstwo, niestabilność, zmiana klimatu, głód i nadzieja na znalezienie lepszego miejsca do życia. Ludzie przemieszczają się także w legalny i zorganizowany sposób, aby uczyć się, pracować lub dołączyć do rodziny w innych krajach. Prezentowane stanowisko dotyczy jednak głównie osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz nielegalnej migracji.

Chrześcijańska demokracja opiera się na poszanowaniu godności człowieka, która nie pozwala odmówić pomocy potrzebującym. Czerpiąc inspirację z tej zasady, Grupa EPL chce zapewnić humanitarne podejście do migracji oparte na odpowiedzialnych rozwiązaniach.

W 2021 r. różnego rodzaju kryzysy zmusiły do ucieczki 16,1 mln osób. Według Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) do połowy 2022 r. liczba osób przymusowo przesiedlonych wzrosła do 103 mln. Na koniec 2021 r. około 53,2 mln z tej liczby stanowiły osoby wewnątrznie przesiedlone, a resztę – osoby przesiedlone poza swój kraj pochodzenia.

Zarządzanie migracją było i nadal będzie jednym z decydujących międzypokoleniowych wyzwań i szans dla Europy. Doświadczenia ostatniej dekady pokazują, że konieczne jest podjęcie skutecznych działań w celu ograniczenia nielegalnej migracji, która w nadchodzących latach nadal będzie stanowiła wyzwanie.

Istniejące tendencje w rozwoju gospodarczym, zmiany demograficzne, globalizacja transportu i komunikacji, a także brak stabilności w sąsiednich regionach oznaczają, że ludzie będą w dalszym ciągu przyjeżdżać do UE w poszukiwaniu schronienia lub lepszego życia bądź w celu dołączenia do bliskiej rodziny. W związku z tym Unia Europejska konieczne musi wreszcie znaleźć wspólną europejską odpowiedź na to wyzwanie, zapewniającą znaczącą solidarność i odpowiedzialność zgodnie z art. 80 TFUE.

W latach 2015–2016 Unia Europejska stanęła przed wyjątkowym wyzwaniem, gdy w ciągu dwóch lat na jej wybrzeża przybyły prawie dwa miliony ludzi, które często w drodze do Europy ryzykowały powierzenie swojego życia w ręce przemytników.

Aby stawić czoło temu wyzwaniu, wprowadzono szereg środków i zaproponowano nowe przepisy, ale walka z handlarzami ludźmi i przemytnikami ludzi, promowanie ścieżek legalnej migracji, wzmocnienie naszych granic zewnętrznych i rozwiązanie problemu nielegalnej migracji są ze sobą wzajemnie powiązane. Jednakże Unia Europejska nadal dąży do wypracowania wspólnego podejścia w dziedzinie azylu i migracji.

Trwające dyskusje nad ustanowieniem nowych kompleksowych ram prawnych muszą stać się priorytetem prac, tak aby reforma wspólnego europejskiego systemu azylowego (WESA) została przeprowadzona w tej kadencji parlamentarnej.

Ochrona osób szczególnie narażonych – walka z siatkami zajmującymi się przemytem i handlem

Według Europolu ponad 90% osób przybywających do UE w sposób nieuregulowany zwraca się do przemytników o ułatwienie im odbycia fragmentu podróży. Szlak zachodniobałkański – na którym w 2022 r. odnotowano 45% wszystkich wykrytych przypadków niedozwolonego przekraczania granicy Unii Europejskiej – oraz szlak śródziemnomorski nadal są najbardziej aktywnie wykorzystywanymi szlakami migracyjnymi. Podróże te niekoniecznie kończą się przybyciem na terytorium UE. Po przekroczeniu granic zewnętrznych siatki przestępcze działają nadal, ułatwiając niedozwolone wtórne przepływy w obrębie UE, przygotowując grunt pod późniejsze wykorzystywanie seksualne lub wyzysk pracowników oraz tworząc struktury przestępczości zorganizowanej. Wszystkie państwa członkowskie i ich organy mają obowiązek dołożyć wszelkich starań, aby nie dopuścić do wchodzenia ludzi na pokład podejrzanych łodzi i wpadnięciu w pułapkę przemytników i handlarzy ludźmi.

Środki ograniczające, które zostały wprowadzone w trakcie pandemii, pokazały, że siatki przestępcze, zajmujące się przemytem i handlem ludźmi są w stanie szybko dostosować się i korzystać z nowych szlaków, technik i sposobów działania. Wzdłuż każdego szlaku migracyjnego, cyniczne i nieludzkie schematy działania siatek przemytniczych zagrażają życiu ludzkiemu, w szczególności życiu kobiet i dzieci. Dlatego zniechęcanie do nielegalnej migracji musi być centralnym elementem naszej polityki. Będzie ono

sposobem do zwalczania siatek przestępczych i wyzysku na osobach wymagających szczególnego traktowania.

To państwa członkowskie decydują o tym, kto wjeżdża na ich terytorium, a nie przestępcy. Niezwykle istotne jest wzmocnienie wszelkich środków ochrony przed handlarzami i przemytnikami ludzi, dążących do zakłócenia ich działalności i położenia kresu ich bezkarności. Ożywiona współpraca transgraniczna, intensywniejsza wymiana informacji i koordynacja między państwami członkowskimi, skoordynowane działania operacyjne, a także zapewnienie właściwym organom i agencjom odpowiednich szkoleń i zasobów – wszystkie te elementy są niezbędne do rozwiązania problemów, takich jak handel ludźmi oraz dopilnowania, by przemytnicy i handlarze nie mieli pola do działania. Komisja powinna ocenić już podjęte działania przeciwko przemytowi ludzi i handlowi ludźmi oraz w razie potrzeby zaproponować środki legislacyjne i nielegislacyjne, służące intensywniejszemu zwalczaniu tych siatek przestępczych i ochronie życia uchodźców.

Ściślejsze zaangażowanie, wymiana informacji, koordynacja oraz dobrze zorganizowana i stała współpraca z państwami trzecimi nadal mają kluczowe znaczenie dla zapobiegania przemytowi migrantów i handlowi nimi. Obejmuje to budowanie zdolności w zakresie skutecznych przepisów azylowych, egzekwowania prawa i zarządzania granicami, ale również w takich dziedzinach jak edukacja, reformy instytucjonalne i gospodarcze oraz polityka społeczna. Konieczne jest również wspieranie kampanii informacyjnych i uświadamiających dotyczących zagrożeń związanych z przemytem, handlem ludźmi i nielegalną migracją. Jest to jeden z elementów o zasadniczym znaczeniu dla zapobiegania niebezpiecznym podróżom w kierunku UE przez potencjalnych migrantów i osoby ubiegające się o azyl, w tym osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji, np. dzieci.

Ta dobrze zorganizowana i stała współpraca z państwami trzecimi to czynnik kluczowy dla osiągnięcia celów europejskiego zintegrowanego zarządzania granicami. W tym kontekście Grupa EPL z zadowoleniem przyjmuje działania Komisji mające na celu rozmieszczenie funkcjonariuszy Fronteksu w państwach trzecich na podstawie umów operacyjnych. Komisja powinna również wspierać za pośrednictwem funduszy unijnych państwa członkowskie, które w ramach działań dwustronnych rozmieszczają funkcjonariuszy i wprowadzają środki ochronny granic na obszarach, gdzie nie operuje

Frontex, bez uszczerbku dla niezbędnej spójności i koordynacji na szczeblu UE.

Wykorzystywanie i monitorowanie mediów społecznościowych może odgrywać zasadniczą rolę w identyfikacji siatek, zajmujących się przemytem i handlem ludźmi oraz zapobieganiu sytuacjom, w których ludzie uciekają się do korzystania z cynicznych i nieludzkich metod siatek przestępczych. Operacje humanitarne finansowane przez UE powinny w dalszym ciągu uwzględniać szczególne potrzeby dzieci i ich podatność na zagrożenia oraz zapewniać im ochronę podczas przesiedlenia. Wszystkie programy UE muszą być kontynuowane w kluczowych krajach pochodzenia i tranzytu przy ścisłym nadzorze i kontroli nad budżetem. Powinny być wdrażane w ramach spójnej strategii z państwami trzecimi.

Komisja powinna co roku oceniać politykę migracyjną UE, w tym wszelkie czynniki odpychające i przyciągające, a także gotowość i przygotowanie krajów Bałkanów Zachodnich do konstruktywnej współpracy z państwami członkowskimi w kwestiach migracji, tak aby zwiększyć zdolności Unii w zakresie prognoz strategicznych i gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej, co jest niezbędne dla odporności Unii w tej dziedzinie.

Jako kwestię nadrzędną we wszystkich działaniach lub decyzjach dotyczących dzieci, trzeba poddawać ocenie i brać pod uwagę najlepszy interes dziecka. Jednocześnie należy zapewnić każdemu dziecku prawo do traktowania go przede wszystkim jako dziecko.

Wzmocnienie pozycji strefy Schengen: kluczowe działania¹

Strefa Schengen jest jednym z najbardziej wymiernych osiągnięć integracji europejskiej i jednym z głównych filarów projektu europejskiego. Gwarantuje swobodny przepływ ponad 400 mln obywateli UE, jak również obywateli państw trzecich, którzy legalnie przebywają na terytorium Unii.

W ostatnich latach strefa Schengen znajdowała się pod wyjątkową presją ze względu na zagrożenia związane z terroryzmem, radykalizacją postaw, przestępczością zor-

¹ Dodatkowe środki istotne dla Grupy EPL, które służą ochronie granic zewnętrznych Unii, opisano w stanowisku w sprawie metod zwalczania przestępczości zorganizowanej w Unii Europejskiej.

ganizowaną, niedozwolonymi wtórnymi przepływami obywateli państw trzecich, a ostatnio z ograniczeniami wynikającymi z pandemii.

Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) stanowi kamień milowy w historii europejskiego zarządzania granicami i element niezbędny do zapewniania skutecznej ochrony granic zewnętrznych Europy. Ustanowienie w pełni rozwiniętego systemu Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej doprowadziło do urzeczywistnienia zasad wspólnej odpowiedzialności i solidarności między państwami członkowskimi a Unią. Frontex ściśle monitoruje ochronę granic zewnętrznych UE i wspiera stosowanie środków unijnych związanych z zarządzaniem nimi, natomiast państwa członkowskie zachowują główną odpowiedzialność za zarządzanie swoimi granicami zewnętrznymi we własnym interesie krajowym oraz w szerszym interesie wszystkich państw członkowskich. Agencja działa na rzecz szybkiego rozpoznawania wszelkich zagrożeń dla bezpieczeństwa i przeciwdziałania im w pełnej współpracy z państwami członkowskimi, na których terytorium działają jej agenci.

Grupa EPL zdecydowanie wspiera Frontex jako kluczową agencję UE i zdecydowanie sprzeciwia się wszelkim próbom osłabienia jego roli w ochronie granic zewnętrznych UE. Ponadto Grupa EPL przyjmuje do wiadomości stanowisko urzędnika ds. praw podstawowych tej agencji, który opowiada się za większym zaangażowaniem Frontexu w monitorowanie i wspieranie państw członkowskich w wypełnianiu ich obowiązków określonych w dorobku Unii.

Z zadowoleniem przyjmujemy również rozszerzenie mandatu Frontexu na mocy rozporządzenia (UE) 2019/1896, w którym umożliwiono tej agencji podpisywanie umów operacyjnych i rozmieszczanie w dowolnym państwie trzecim zespołów posiadających uprawnienia wykonawcze. Instytucje UE powinny zapewnić odpowiednie finansowanie agencji, aby mogła ona wykonywać swój mandat, dysponując niezbędnym wyposażeniem i personelem. W związku z tym agencja powinna bez dalszej zwłoki osiągnąć cel strategiczny, jakim jest posiadanie 10 000 członków personelu operacyjnego. Agencja unijna działająca w kraju lub za granicą zawsze musi stać na straży wartości Unii Europejskiej.

Grupa EPL z zadowoleniem przyjmuje dokument strategiczny Komisji, w którym określono wieloletnią politykę strategiczną w zakresie europejskiego zintegrowanego

zarządzania granicami (EUIBM), jako instrument o kluczowym znaczeniu dla państw członkowskich oraz Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej w kontekście zarządzania granicami zewnętrznymi UE.

Po przyjęciu przepisów dotyczących interoperacyjności systemów informacyjnych, w tym systemu wjazdu/wyjazdu, wizowego systemu informacyjnego, Systemu Informacyjnego Schengen oraz europejskiego systemu informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż, które to przepisy miały na celu zwiększenie wymiany informacji między państwami członkowskimi, wprowadza się szereg ulepszonych narzędzi kontroli granicznej. Grupa EPL z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie się Komisji do wprowadzenia najbardziej zaawansowanego systemu wjazdu i wymiany informacji na potrzeby ochrony Unii i jej obywateli.

Należy szybko zakończyć reformę systemu Eurodac i prace nad nowym rozporządzeniem służącym wprowadzeniu kontroli przesiewowej obywateli państw trzecich, aby zlikwidować wszelkie luki informacyjne i martwe punkty, a jednocześnie chronić prawa podstawowe wszystkich osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. Rozszerzone kategorie rejestracji obywateli państw trzecich w systemie Eurodac zapewnią ponadto lepsze monitorowanie ich przemieszczania się w obrębie UE i będą zapobiegały oszustwom dotyczącym tożsamości.

Wszystkie agencje działające w obszarze wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, które odgrywają rolę w zarządzaniu granicami, powinny dysponować odpowiednimi środkami finansowymi zapewniającymi ich codzienne funkcjonowanie oraz zdolność do ochrony granic zewnętrznych UE i bezpieczeństwa w strefie Schengen, zwłaszcza w świetle wsparcia operacyjnego udzielanego przez te agencje państwom członkowskim na potrzeby zarządzania przesiedleniami wywołanymi wojną Rosji przeciwko Ukrainie. Operacje muszą być prowadzone z poszanowaniem praw podstawowych i prawa międzynarodowego.

Komisja przedstawiła wniosek dotyczący zmiany kodeksu granicznego Schengen oraz zmiany mechanizmu oceny i monitorowania Schengen, aby strefa Schengen była silniejsza i mogła lepiej przystosowywać się do ciągłych wyzwań. W tym względzie Grupa EPL podkreśla, iż państwa członkowskie zachowują prawo do wprowadzenia tymczasowych kontroli na granicach wewnętrznych jako środka stosowanego w ostateczności, który należy wprowadzać tylko w wyjątkowych wypadkach i proporcjonalnie na ograniczony okres. Wszelkie takie

środki należy wycofać, gdy tylko zagrożenia przestaną istnieć. W związku z tym Grupa EPL z zadowoleniem przyjmuje wnioski, dotyczące rozwiązań alternatywnych dla kontroli na granicach wewnętrznych.

W czasach, gdy europejska architektura bezpieczeństwa jest zagrożona, rozszerzenie strefy Schengen zapewniłoby dodatkowe bezpieczeństwo i lepszą kontrolę na zewnętrznych granicach Europy. W związku z tym Grupa EPL z zadowoleniem przyjmuje pełne przystąpienie Chorwacji do strefy Schengen i wzywa Radę do poczynienia wszelkich niezbędnych kroków w celu przyjęcia decyzji w sprawie pełnego stosowania przepisów dorobku Schengen w odniesieniu do Bułgarii i Rumunii jak najszybciej jeszcze w 2023 r. Zapewni to możliwie szybkie zniesienie kontroli osób na wszystkich granicach wewnętrznych tych państw członkowskich. Bułgaria i Rumunia są wiarygodnymi partnerami chroniącymi granice zewnętrzne UE i skutecznie przyczyniają się do utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa i dobrobytu, co pokazały niedawne kryzysy. Podobnie jak w przypadku Chorwacji, przystąpienie Bułgarii i Rumunii do strefy Schengen, wzmocniłoby ją i pomogłoby zapewnić równe prawa wszystkim obywatelom w tej strefie.

Grupa EPL z zadowoleniem przyjmuje również proponowane przepisy kodeksu granicznego Schengen, w których wyraźnie zobowiązuje się Komisję Europejską do ustanowienia aszceblu europejskim wspólnych minimalnych norm ochrony zewnętrznych granic lądowych, a także przepisy określające bardziej szczegółowo możliwości ochrony granic w sytuacji instrumentalnego traktowania migrantów, ze szczególnym uwzględnieniem środków zapobiegawczych.

Usprawnienie powrotów i readmisji

Efektywne wdrożenie wspólnego europejskiego systemu azylowego i ochrona strefy Schengen wymagają skutecznej polityki powrotowej w odniesieniu do tych obywateli państw trzecich, którzy nie mają podstawy prawnej do pozostania w UE.

Każdego roku około 500 000 obywateli państw trzecich otrzymuje nakaz opuszczenia UE, ponieważ nie mają prawa wjazdu ani przebywania na jej terytorium. Według Europejskiego Trybunału Obrachunkowego zaledwie 19% tych osób wraca do krajów spoza kontynentu europejskiego. Jeżeli wzi-

ąć pod uwagę państwa leżące w Europie, odsetek ten nieznacznie wzrasta – do 29%. Pomimo ciągłych starań państw członkowskich, Komisji Europejskiej i Frontexu, w tym powołania w marcu 2022 r. unijnego koordynatora ds. powrotów oraz przyjęcia strategii UE na rzecz dobrowolnych powrotów, odsetek powrotów jest daleki od zadowalającego. Często negatywnie wpływa to nie tylko na samych migrantów, lecz także na unijne ośrodki przyjmowania i zainteresowane społeczności lokalne. Z punktu widzenia systemu konieczne jest znaczne zwiększenie liczby powrotów.

Wymaga to dodatkowych działań państw członkowskich i państw trzecich. Istniejące w państwach członkowskich systemy zarządzania powrotami muszą działać w sposób skoordynowany. Kluczowe środki obejmują aktywne monitorowanie sytuacji obywateli państw trzecich w trakcie całej procedury powrotu, większą pomoc dla współpracujących obywateli państw trzecich, którzy dobrowolnie chcą wyjechać, oraz dopilnowanie, aby stosowano się do obowiązku powrotu. Ponadto należy usprawnić wymianę informacji na temat odrzuconych wniosków i koordynację w tym zakresie między ośrodkami przyjmowania a odpowiednimi zaangażowanymi podmiotami działającymi w terenie, aby zapobiec ucieczkom i wtórnym przepływowi, przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych. Konieczne jest zatem zakończenie prac nad przekształceniem dyrektywy powrotowej. Wszelkie działania na rzecz powrotów powinny służyć zapewnieniu, w miarę możliwości i w stosownych przypadkach, żeby obywatele państw trzecich otrzymywali decyzję o powrocie w ośrodku recepcyjnym, bez zbędnego przedłużania pobytu.

Kluczowe znaczenie ma również pełne wdrożenie Systemu Informacyjnego Schengen na potrzeby powrotów, co usprawni procedury graniczne i zapobiegnie wtórnym przepływowi.

Państwa członkowskie powinny w pełni wykorzystać nowy mandat Frontexu w zakresie ułatwiania i koordynowania powrotów, uwzględniając jego rozszerzenie zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i zewnętrznym, w tym w odniesieniu do operacji poprzedzających powrót i następujących po nim. Powinniśmy również lepiej korzystać z pomocy unijnego koordynatora ds. powrotów, aby osiągnąć skuteczny wspólny europejski system powrotów.

W ramach Umowy z Kotonu każde z państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku zobowiązało się do zapewnienia powrotu i readmisji wszyst-

kich swoich obywateli o nieuregulowanym statusie, przebywających na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, na wniosek tego państwa członkowskiego i bez zbędnej zwłoki. Zobowiązanie to nie przyniosło oczekiwanych rezultatów w tej dziedzinie. W związku z tym apelujemy o poparcie nowej umowy o partnerstwie UE-OACPS, aby poprawić wykonalność związanych z migracją aspektów współpracy między UE a państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku, oraz apelujemy o ratyfikację tej umowy i jej wejście w życie. Grupa EPL wzywa Radę do dopilnowania, aby wszystkie państwa członkowskie jednomyślnie poparły jak najszybsze przyjęcie tej umowy.

Zarówno negocjacje, jak i wdrażanie instrumentów readmisji powinny opierać się na silnym i spójnym przesłaniu, że UE i jej państwa członkowskie oczekują współpracy ze strony danego państwa trzeciego. Temu celowi służy rozporządzenie w sprawie Unijnego kodeksu wizowego, które Unia i jej państwa członkowskie powinny wykorzystywać. W tym względzie Grupa EPL podkreśla, że koniecznym warunkiem zwolnienia z obowiązku wizowego jest dostosowanie przez państwo trzecie swojej polityki wizowej do polityki UE.

Komisja powinna przeprowadzić przegląd skuteczności mechanizmu zawieszającego, o którym mowa w art. 8 rozporządzenia (UE) 2018/1806. Istniejące procedury są uciążliwe i nie mogą być łatwo stosowane w przypadku pojawienia się problemu. Państwa członkowskie powinny również mieć możliwość powiadamiania o wzroście liczby obywateli państw trzecich, którzy docierają do UE przez terytorium państw objętych zwolnieniem z obowiązku wizowego.

Grupa EPL zwraca uwagę na stosowanie z powodzeniem warunkowości zwolnienia z obowiązku wizowego i ponawia apel o rozszerzenie warunkowości również na pomoc rozwojową.

Współpraca powinna jednak przynosić wzajemne korzyści i opierać się na zasadzie „więcej za więcej”, w tym w przypadku unijnej polityki wizowej. Zgodnie z tą zasadą dodatkowe starania krajów pochodzenia i tranzytu są nagradzane ściślejszą współpracą i dodatkowym wsparciem ze strony UE.

Wszystkie odpowiednie obszary polityki, instrumenty i narzędzia UE, w tym umowy handlowe, a także pomoc rozwojowa, polityka w zakresie legalnej migracji i polityka wizowa powinny być powiązane ze współpracą państw trzecich w dziedzinie migracji, powrotów i readmisji. Kluczowe znaczenie ma

wykorzystanie istniejących umów o readmisji oraz zawarcie przez UE i jej państwa członkowskie z państwami trzecimi nowych umów o readmisji, dotyczących migracji i partnerstw na rzecz mobilności.

Należy przeprowadzać okresowe przeglądy poziomu współpracy w celu zapewnienia, by partnerstwa opierały się na trwałej współpracy. Podstawą wszelkiej współpracy powinno być wspólne poszanowanie praw podstawowych i odpowiedzialność za nie. Niewystarczająca współpraca ze strony krajów pochodzenia i tranzytu powinna prowadzić do ograniczenia współpracy i wsparcia ze strony UE, ale bez wpływu na niezbędną pomoc humanitarną.

Co do wymiaru wewnętrznego mandatu w zakresie powrotów Frontex powinien dalej rozwijać wspólną platformę w dziedzinie powrotów do gromadzenia informacji, analizy, planowania i organizacji wspólnych działań w celu ułatwienia współpracy między państwami członkowskimi i państwami trzecimi, w szczególności w zakresie organizacji i realizacji procedur powrotu i readmisji.

Kluczowe znaczenie ma wzajemne uznawanie decyzji nakazujących powrót. Chociaż wszystkie państwa członkowskie muszą sprawniej działać w tej dziedzinie, skuteczność powrotów można poprawić tylko wówczas, gdy zwiększymy koordynację między państwami członkowskimi i będziemy pracować nad wspólnym podejściem europejskim. W związku z tym Grupa EPL wspiera działania unijnego koordynatora ds. powrotów i sieci wysokiego szczebla ds. powrotów.

Europejska sieć oficerów łącznikowych ds. imigracji w połączeniu z oficerami łącznikowymi ds. powrotów Fronteksu i europejskimi urzędnikami łącznikowymi ds. migracji w państwach trzecich, powinna dążyć do skutecznego rozmieszczenia funkcjonariuszy w państwach trzecich i do zapewnienia im możliwości odpowiedniego nadzoru na szczeblu operacyjnym w kontekście konkretnych wniosków państw członkowskich o powrót lub readmisję.

Strategia UE na rzecz dobrowolnych powrotów i reintegracji, którą Komisja przedstawiła w kwietniu 2021 r., oraz strategia operacyjna na rzecz skuteczniejszych powrotów, którą Komisja przyjęła w styczniu 2023 r., są ważnymi narzędziami zapewniającymi szybsze i trwalsze powroty obywateli państw trzecich. Grupa EPL oczekuje, że UE i jej państwa członkowskie w ramach swoich kompetencji w pełni wdrożą te strategie, przy czym będą wspierać i propagować

konkretne programy reintegracji społecznej i zawodowej. Należy przygotować strategię UE dotyczącą powrotów przymusowych.

WESA i nowy pakt o migracji i azylu

W 2020 r. Komisja zaproponowała nowy Pakt o Migracji i Azylu, który opiera się na wnioskach z 2016 r. dotyczących reformy WESA. Ma on na celu zapewnienie kompleksowego podejścia m.in. w obszarach zarządzania granicami, migracji, azylu i integracji.

Nasze priorytety nie zmieniły się znacząco. Dla Grupy EPL sprawą najwyższej wagi jest wprowadzenie wspólnego systemu migracyjnego i azylowego, który byłby w stanie funkcjonować prawidłowo przez cały czas oraz reagować na obecne i przyszłe kryzysy migracyjne oraz globalne trendy migracyjne. Potrzebujemy systemu, który chroni osoby potrzebujące, europejskich obywateli i granice zewnętrzne UE, aby odbudować zaufanie między państwami członkowskimi oraz zaufanie do zdolności Unii Europejskiej do zarządzania migracją.

Uwzględnione w Pakcie nowe rozporządzenie w sprawie zarządzania azylem i migracją obejmuje przekształcenie systemu dublińskiego na potrzeby ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego. Dla Grupy EPL istotne jest, aby to nowe rozporządzenie zapewniało sprawiedliwy podział odpowiedzialności, lepsze przestrzeganie przepisów i hierarchię kryteriów ustalania, które państwo członkowskie UE jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu, a także za faktyczne przekazywanie osób. Należy zacieśnić współpracę i podnieść poziom zaufania między państwami członkowskimi.

System azylowy i migracyjny powinien podlegać zasadzie solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności, w tym skutków finansowych, między państwami członkowskimi. W tym kontekście w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją ustanowiono mechanizm solidarności odnoszący się do sytuacji, w których występuje presja migracyjna. Dla Grupy EPL istotne jest, aby wszystkie państwa członkowskie sprawiedliwie wносиły wkład w ramach tego mechanizmu. Grupa EPL opowiada się za obowiązkowym mechanizmem solidarności obejmującym elastyczne sposoby wspierania państw członkowskich w potrzebie, w tym za pomocą wkładów finansowych,

dobrowolnych relokacji i innych środków.

UE powinna zapewnić, aby większość wniosków osób ubiegających się o azyl była rozpatrywana na zewnętrznych granicach Unii lub w strefie tranzytowej państwa członkowskiego, przed podjęciem decyzji o zezwoleniu na wjazd wnioskodawcy na terytorium UE. Procedura graniczna w wersji przekształconej rozporządzenia w sprawie procedur azylowych jest ważnym narzędziem gwarantującym przejrzystość procesu składania wniosków i usprawniającym zarządzanie granicami. Biorąc pod uwagę fakt, że wskaźnik zatwierdzania wniosków o udzielenie azylu w UE wynosi mniej niż 40%, próg, którego przekroczenie upoważnia do zastosowania procedury granicznej, musi być realistyczny. Ponadto, stosując procedurę graniczną, państwa członkowskie muszą upewnić się, czy osoby podlegające tej procedurze są uprawnione do wjazdu na terytorium UE. Jednocześnie dla wszystkich wnioskodawców należy stworzyć akceptowalne i odpowiednie warunki w unijnych ośrodkach przyjmowania.

Niezależnie od tego, należy również kontynuować dyskusje na temat możliwości składania wniosków o udzielenie azylu poza terytorium UE, co mogłoby otworzyć legalną drogę do Unii dla osób korzystających z ochrony międzynarodowej. W tym kontekście Grupa EPL popiera również szybkie przyjęcie europejskich ram przesiedleń.

Nowe przepisy dotyczące azylu powinny poprawić skuteczność i odporność systemu, zniechęcać do nadużyć i zapobiegać wtórnym przepływowi. Powinny również istnieć jasne i odpowiednie obowiązki po stronie wnioskodawców oraz określone konsekwencje ich nieprzestrzegania. Priorytetem powinno być przestrzeganie praw podstawowych.

Każdy bezpieczny kraj – zarówno państwa członkowskie UE, jak i państwa trzecie – w regionie Morza Śródziemnego ma do odegrania rolę w operacjach poszukiwawczo-ratowniczych. Sprowadzenie na ląd zawsze powinno odbywać się zgodnie z prawem międzynarodowym, nawet jeśli ma miejsce poza terytorium UE.

Ratowanie życia na morzu jest obowiązkiem prawnym zarówno na mocy prawa międzynarodowego, jak i unijnego, ale przede wszystkim jest aktem humanitarnym i wyrazem solidarności wobec osób w niebezpieczeństwie na morzu. Statki prowadzące operacje poszukiwawczo-ratownicze muszą przestrzegać odpowiednich przepisów prawa międzynarodowego i unijnego,

stosować się do instrukcji wydawanych przez właściwy ośrodek koordynacji poszukiwania i ratownictwa, postępować zgodnie z zasadami organów państw członkowskich i Frontexu oraz współpracować z tymi podmiotami, aby zapewnić migrantom bezpieczeństwo. Statki te powinny również działać zgodnie z warunkami bezpieczeństwa i higieny określonymi w mających zastosowanie przepisach państwa pierwszego wjazdu. Wszystkie agencje UE, w tym Frontex, są zobowiązane do przestrzegania praw podstawowych wszystkich osób ubiegających się o azyl. Grupa EPL wzywa Komisję do przedstawienia kodeksu postępowania dotyczącego zaangażowania organizacji społeczeństwa obywatelskiego uczestniczących w działaniach poszukiwawczo-ratowniczych w celu uniknięcia ofiar śmiertelnych na morzu oraz zapewnienia podejścia humanitarnego, a jednocześnie dalszego zwalczania siatek przestępczych, zajmujących się przemytem ludzi i handlem ludźmi. Przygotowując taki kodeks postępowania, Komisja powinna na pierwszym etapie konsultować się z Fronteksem i organami państw członkowskich, które działają na pierwszej linii, a następnie z innymi odpowiednimi podmiotami, takimi jak organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

UE powinna, w ramach spójnej strategii dotyczącej Afryki, podjąć na nowo rozmowy na temat regionalnych platform wysiadkowych po obu stronach Morza Śródziemnego, w których osoby ubiegające się o azyl, mogłyby być bezpiecznie przyjmowane, a ich wnioski byłyby oceniane w wydajny, godny i humanitarny sposób. Takie regionalne platformy wysiadkowe mogłyby obsługiwać Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu (AUEA) i Frontex bez uszczerbku dla właściwego funkcjonowania zreformowanego systemu dublińskiego.

Porozumienie między UE a Turcją znacznie ograniczyło presję migracyjną na Europę po kryzysie migracyjnym w latach 2015–2016. Od marca 2020 r. Turcja przestała jednak przyjmować jakiegokolwiek powroty z greckich wysp bez ważnego uzasadnienia. Co więcej, Turcja odmawia współpracy z Cyprzem w zakresie powrotów, a jednocześnie nadal instrumentalnie traktuje migrantów na zielonej linii. Ponadto władze tureckie robią bardzo niewiele, by wywiązać się ze spoczywającego na nich zobowiązania, które wynika ze wspólnego oświadczenia dotyczącego zapobiegania nielegalnej migracji z Turcji do UE. UE powinna zintensyfikować działania, aby skłonić Turcję do wywiązywania się ze zobowiązań wynikających z porozumienia między UE a Turcją.

Dzięki zawarciu podobnych porozumień z krajami tranzytu i pochodzenia można zapobiegać migracji nieuregulowanej, a duża liczba migrantów może skorzystać ze wsparcia finansowego w tych państwach.

Dalsze wzmocnienie i harmonizacja zasad wspólnego europejskiego systemu azylowego powinny również zapewnić równe traktowanie w całej UE w kategoriach względnych i zmniejszyć nadmierne czynniki przyciągające, które zachęcają do przyjazdu do UE.

Zdolność organów rozstrzygających do rzetelnego i sprawiedliwego rozpatrywania wniosków o ochronę międzynarodową zależy od różnych czynników związanych z ich wewnętrzną organizacją, zasobami i funkcjonowaniem. Koncentracja wysiłków na wstępie w systemach azylowych oraz polityka inwestowania w jakość procesu decyzyjnego w pierwszej instancji dzięki zapewnieniu właściwym organom wystarczających zasobów, mają kluczowe znaczenie dla szybkich i skutecznych procedur azylowych. Dotyczy to również szkolenia personelu tych organów i kluczowych gwarancji proceduralnych umożliwiających wnioskodawcom składanie wszystkich elementów wniosku na jak najwcześniejszym etapie.

Interoperacyjność wielkoskalowych systemów informatycznych, takich jak Eurodac, System Informacyjny Schengen, wizowy system informacyjny, ECRIS-TCN i system wjazdu/wyjazdu, które dostarczają państwom członkowskim i agencjom UE dane konieczne do lepszego zarządzania osobami ubiegającymi się o wizę, kontrolowania przepływów migracyjnych, śledzenia wtórnych przepływów i do szybkiej oceny zagrożeń bezpieczeństwa, jest niezbędna dla dobrze zarządzanego systemu azylowego i migracyjnego w UE.

Rola Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu (AUEA) jest kluczowa, jeżeli chodzi o zapewnienie państwom członkowskim wsparcia w zakresie rozpatrywania wniosków o ochronę międzynarodową, jak również w zakresie szkolenia pracowników odpowiedzialnych za rozpatrywanie wniosków o udzielenie azylu. Jako pełnoprawnej agencji AUEA obecnie powierzono szerszy wykaz zadań, które okazały się niezbędne we wspieraniu państw członkowskich i państw trzecich w kwestiach azylu i migracji.

Legalna migracja

Musimy zachować sprawiedliwe i konieczne rozróżnienie między osobami, które przybywają do UE legalnie, a tymi, które przybywają tu w sposób nieuregulowany. Legalna migracja musi zajmować kluczowe miejsce w ogólnych dyskusjach, w tym z państwami trzecimi będącymi krajami pochodzenia i tranzytu, dotyczących sposobów współpracy w zakresie zarządzania przepływami migracyjnymi.

Migracja pracowników ma istotny wpływ terytorialny i stwarza zarówno możliwości, jak i wyzwania dla UE, której społeczeństwo starzeje się, a sytuacja demograficzna – pogarsza. Skutecznie zarządzana legalna migracja pracowników może z powodzeniem uzupełniać inne obszary polityki pod względem nie tylko odwracania tej niekorzystnej tendencji demograficznej, lecz także likwidowania luk na rynku pracy i niwelowania utraty siły roboczej. Wykształcenie, tło kulturowe i znajomość języków mogą czasami stawać się przeszkodami, które powodują podziały społeczne. Dlatego też oprócz strategii politycznych, dotyczących przyciągania talentów i tworzenia dróg migracji pracowników potrzebne są inne strategie krótko- i długoterminowe, aby ułatwić włączenie społeczne i integrację osób migrujących legalnie.

Inteligentne zarządzanie migracją wymaga aktywnej polityki zrównoważonych, przejrzystych i dostępnych dróg legalnej migracji, które przynoszą korzyści zarówno Europie, jak i krajom pochodzenia oraz lepiej chronią osoby wymagające szczególnego traktowania. Nie powinno to szkodliwie wpływać na perspektywy rozwoju krajów rozwijających się.

UE musi poprawić przepisy migracyjne i zbadać sposoby przyciągania pracowników fizycznych, jak również wysoko wykwalifikowanych legalnych migrantów i przedsiębiorców, którzy mogą zająć wolne stanowiska pracy i pobudzić wzrost gospodarczy. Zmieniona dyrektywa w sprawie niebieskiej karty oraz właśnie reformowana dyrektywa, dotycząca rezydentów długoterminowych i dyrektywa w sprawie jednego zezwolenia, mogą przyczynić się do poprawy sytuacji na rynku pracy w Europie, a także w krajach pochodzenia. Należy respektować kompetencje państw członkowskich w tej dziedzinie; to państwa członkowskie określają warunki przyznawania dostępu do swoich rynków pracy.

Musimy również zacieśnić naszą współpracę z państwami trzecimi, aby zapewnić pro-

porcjonalne, faktyczne i dokładne informacje na temat korzyści płynących z wyboru legalnych i bezpiecznych dróg migracji zamiast tych nielegalnych i niebezpiecznych. UE musi zaangażować się w zorganizowany i konstruktywny dialog z tymi państwami na temat potrzeb w zakresie legalnej migracji oraz na temat współpracy w walce z nielegalną migracją, zgodnie z zasadą „więcej za więcej”.

Legalna migracja musi stać się częścią ogólnych dyskusji – obok innych tematów – z państwami trzecimi będącymi krajami pochodzenia i tranzytu, dotyczących sposobów współpracy w zakresie zarządzania przepływami migracyjnymi. UE powinna wspierać współpracę między MŚP z różnych państw członkowskich i państw trzecich oraz dążyć do stworzenia systemu inwestycji, a nie wyłącznie pomocy. Musimy nawiązywać kontakty z przedsiębiorstwami, aby informować je o możliwościach i korzyściach związanych z zatrudnianiem obywateli państw trzecich oraz o stosowanych w tym celu procedurach prawnych, a jednocześnie przeciwdziałać wyzyskowi migrantów o nieuregulowanym statusie i zaostrzyć sankcje wobec pracodawców naruszających prawo. Musimy w pełni wykorzystać unijną pulę talentów i partnerstwa, aby zaspokoić potrzeby rynku pracy.

Należy zacząć zastanawiać się nad możliwymi sposobami zmiany unijnych ram zarządzania legalną migracją, w szczególności migracją pracowników, w tym rozważyć modele punktowe, podobne do tych opracowywanych w innych państwach, takich jak Kanada, z zapewnieniem poszanowania kompetencji państw członkowskich.

Przesiedlenia osób potrzebujących ochrony stanowią bezpieczną i legalną alternatywę dla nielegalnych i niebezpiecznych podróży oraz są wyrazem europejskiej solidarności z państwami trzecimi, przyjmującymi dużą liczbę osób uciekających przed wojną lub prześladowaniem. To państwa członkowskie powinny w dalszym ciągu decydować o tym, ile osób zostanie przesiedlonych na terytorium UE. Nieustanne zaangażowanie państw członkowskich w proces przesiedleń będących bezpieczną i legalną drogą do UE, potwierdza, że nadal jest to przydatne narzędzie umożliwiające osobom potrzebującym ochrony międzynarodowej przybycie na terytorium UE w sposób uporządkowany, kontrolowany, bezpieczny i godny. Jednocześnie odpowiedzialność za ochronę powinna wzrosnąć nie tylko po stronie całej UE, lecz także w równym stopniu po stronie wspólnoty międzynarodowej, gdyż obecnie

odpowiedzialność ta nie rozkłada się równomiernie w skali globalnej. Należy wspierać dalszy rozwój w tym zakresie i oprzeć go na działaniach Forum na rzecz Uchodźców działającego przy ONZ, w ramach którego powinno się przełożyć zasadę podziału odpowiedzialności międzynarodowej na konkretne działania.

Eliminowanie przyczyn migracji

Grupa EPL jest głęboko przekonana, że migrację trzeba uwzględnić we wszystkich odpowiednich obszarach polityki UE, w szczególności w polityce pomocowej, handlowej i zagranicznej UE, oraz że migrację należy włączyć w główny nurt tych polityk. UE powinna udzielać pomocy państwom trzecim, aby ograniczyć znaczną utratę przez nie pracowników wysoko wykwalifikowanych. Dzięki zwiększaniu inwestycji i wsparcia na rzecz państw trzecich, UE może lepiej zapobiegać nieuregulowanej migracji ekonomicznej, a jednocześnie tworzyć możliwości zatrudnienia, ożywiać gospodarkę państw trzecich i podnosić w nich poziom życia.

Jednym z nadrzędnych celów unijnej polityki pomocy musi również być zajęcie się przyczynami migracji, w tym wyzwaniami i konfliktami o podłożu demograficznym, klimatycznym i gospodarczym. Należy zatem skoncentrować się na wspieraniu rozwoju stabilnych instytucji w najbliższym otoczeniu Europy, aby promować zrównoważony rozwój społeczny. Grupa EPL apeluje o pełne wdrożenie Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”, jak również o przeprowadzanie regularnych ocen w celu zapewnienia jego prawidłowego stosowania.

Rozwiązanie problemu migracji u jego podstaw wymaga partnerstwa, zwłaszcza z Afryką. Będzie to wymagać nie tylko zwiększenia finansowania na rzecz rozwoju, lecz także działań zmierzających do utworzenia nowych ram, które pozwolą znacząco zwiększyć prywatne inwestycje po stronie obu partnerów. W tym względzie stanowisko Grupy EPL w sprawie partnerstwa z Afryką zakłada kompleksowe podejście, obejmujące eliminowanie przyczyn migracji.

Zasadnicze znaczenie ma współpraca z krajami partnerskimi w zakresie odporności i stabilności oraz tworzenia miejsc pracy i możliwości zarówno dla migrantów, jak i dla uchodźców, a także dla społeczności

przyjmujących. W ścisłym centrum zainteresowania Grupy EPL pozostają środki, które mają przyczynić się do rozwoju gospodarczego lokalnych społeczności i regionów, a tym samym zmniejszenia presji migracyjnej dzięki poprawie umiejętności i szans na zatrudnienie obywateli państw trzecich.

Działania na rzecz rozszerzenia Wspólnoty prowadzone na Bałkanach Zachodnich oraz aktywna polityka sąsiedztwa przyczyniają się do poszerzenia obszaru dobrobytu i wzmocnienia praworządności, a zatem są skutecznymi narzędziami służącymi lepszemu zarządzaniu przepływami migracyjnymi. Integralną częścią tych działań powinna być zacieśniona współpraca strategiczna i operacyjna między UE a krajami położonymi na jej wschodniej i południowej granicy.

Pozbawiona zasad polityka wizowa Serbii, zgodnie z którą to polityką nagradza się niektóre państwa nieuznające niepodległości Republiki Kosowa, przyczyniła się do drastycznego nasilenia nielegalnej migracji na szlaku zachodniobałkańskim z takich państw jak Burundi, Indie i Kuba. UE nie może ignorować roli, jaką państwa te odgrywają w wywieraniu presji migracyjnej.

Integracja

Choć UE może ustanowić środki zachęcające i wspierające działania państw członkowskich na podstawie art. 79 ust. 4 TFUE, integracja pozostaje jednak kwestią wchodzącą w zakres kompetencji krajowych. Jednocześnie polityka i strategie na rzecz integracji są niezbędne dla powodzenia unijnej polityki azylowej i migracyjnej oraz stanowią ważną inwestycję w przyszłość.

Przepływy migracyjne w ostatnich latach zwiększyły potrzebę prowadzenia skutecznej polityki w zakresie integracji obywateli państw trzecich. Jest ona warunkiem wstępnym istnienia integracyjnego, spójnego i dobrze prosperującego społeczeństwa. Rozumiemy, że integracja jest procesem dwukierunkowym, a poszanowanie wartości europejskich oraz praw i wolności stanowiących fundament Unii musi być nieodłączną częścią procesu integracji.

Wzywamy państwa członkowskie do przyjęcia nowego podejścia do integracji, skoncentrowanego na włączeniu społecznym i włączeniu na rynku pracy, które będzie obejmowało oferty kursów językowych i integracyjnych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na młodych migrantów i kobiety oraz inne osoby, wymagające szczególnego traktowa-

nia, a także uwzględniającego wyzwania dotyczące zmarginalizowanych społeczności, w tym zjawisko gett miejskich. Integracja na jak najwcześniejszym etapie, za pomocą włączonych w główny nurt i ukierunkowanych środków, jest istotnym czynnikiem przyczyniającym się do ogólnej spójności społecznej w Europie, a także ważnym czynnikiem minimalizującym ryzyka związane z ewentualnym narażeniem na siatki przestępcze i na radykalizację.

Praworzędność i prawa podstawowe, takie jak wolność słowa, równość płci oraz poszanowanie i dialog między wspólnotami religijnymi, to zasadnicze elementy naszego systemu wartości i muszą być respektowane przez wszystkich. Nie możemy dopuścić do powstania równoległych społeczeństw, w których systematycznie podważa się podstawowe wartości Unii, i musimy bardziej zdecydowanie zwalczać wszelkie ideologie ekstremistyczne.

Udział wszystkich podmiotów zaangażowanych w życie społeczne i jednocześnie poszanowanie kompetencji państw członkowskich w zakresie środków integracji ma kluczowe znaczenie; takie środki w odniesieniu do wszystkich legalnie przebywających obywateli państw trzecich powinny sprzyjać włączeniu społecznemu, a nie izolacji, i należy je wprowadzać we współpracy z organami lokalnymi i regionalnymi, które odgrywają kluczową rolę w procesie integracji.

Instrumentalne traktowanie

Unia doświadczyła instrumentalnego traktowania migrantów na swoich granicach zewnętrznych czterokrotnie: na granicy grecko-tureckiej w Ewros w lutym 2020 r.; na granicy hiszpańsko-marokańskiej w Ceucie w maju 2020 r.; oraz ze strony władz Białorusi przeciwko Litwie, Łotwie i Polsce latem 2021 r., jak również w kontekście ciągłego napływu migrantów o nieuregulowanym statusie z Turcji na Cypr przez zieloną linię. Pomimo prób destabilizacji UE lub z przyczyn politycznych instrumentalne traktowanie migrantów wymierzone przeciwko UE nie odniosło skutku. Stało się tak dzięki szybkiej i skoordynowanej reakcji ze strony państw członkowskich i unijnych agencji ds. granic, co dodatkowo uwydatnia wagę posiadania przez UE w każdej chwili skutecznego i zintegrowanego systemu zarządzania granicami. Ponadto te ataki hybrydowe zakończyły się niepowodzeniem dzięki współpracy z krajami pochodzenia i tranzytu, której celem było powstrzymanie

instrumentalnego traktowania ludzi wymierzonego przeciwko UE.

Skuteczna kontrola granic zewnętrznych UE uniemożliwia państwom z nią sąsiadującym wykorzystywanie migrantów jako broni przeciwko Unii, a jednocześnie zapewnia poszanowanie ich praw podstawowych. W tym względzie Grupa EPL wzywa Komisję do udostępnienia środków z budżetu UE na utworzenie infrastruktury fizycznej, o co wnioskowało 12 państw członkowskich, aby wzmocnić krajowe systemy ochrony granic.

W przyszłości UE musi szybko reagować na instrumentalne traktowanie przez przyjęcie kompleksowego podejścia uwzględniającego środki operacyjne, prawne, finansowe i dyplomatyczne. Obejmuje to ściśle współpracę z krajami pochodzenia i tranzytu, aby zapobiegać wyjazdom oraz prowadzeniu polityki wizowej ukierunkowanej na destabilizację UE, jak ostatnio zaobserwowano na granicach UE z Serbią. W tym względzie UE musi również znaleźć zrównoważone i trwałe rozwiązanie problemu na Cyprze, gdzie Turcja nadużywa zielonej linii, aby ułatwić przemieszczanie się obywateli państw trzecich do UE.

Grupa EPL zdecydowanie popiera wniosek Komisji dotyczący włączenia do kodeksu granicznego Schengen przepisów dotyczących instrumentalnego traktowania migrantów. Przepisy te umożliwią skuteczniejsze i bardziej skoordynowane działanie w takich sytuacjach. Zwiększenie naszego bezpieczeństwa w sposób zgodny z naszymi europejskimi wartościami i niepoddawanie się szantażowi będzie również stanowiło właściwy sygnał dla tych, którzy wykorzystują lub są skłonni wykorzystywać migrantów jako broń przeciwko UE i jej państwom członkowskim.

Wnioski wyciągnięte z przyjmowania uchodźców ukraińskich

Od 24 lutego 2022 r. odnotowano prawie 12 mln przekroczeń granicy z Ukrainy, z czego znaczna większość osób wjechała do Unii przez Polskę. Tysiące obywateli, rodzin i organizacji pozarządowych otworzyło swoje serca i domy dla uchodźców ukraińskich. Grupa EPL z dużym zadowoleniem przyjmuje bezprecedensowy i zjednoczony pokaz solidarności z Ukrainą, w tym uruchomienie dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony po raz pierwszy w ciągu 20 lat jej istnienia.

Dyrektywa w sprawie tymczasowej ochrony okazała się skutecznym narzędziem zapewniającym szybką ochronę uchodźcom ukraińskim i pozwalającym państwom członkowskim skutecznie zarządzać napływem migrantów na dużą skalę. Jak dotąd ponad 4,4 mln obywateli Ukrainy otrzymało tymczasową ochronę w UE i szeroki zakres praw, w tym prawo dostępu do rynku pracy i systemów edukacji. Grupa EPL z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Rady do przedłużenia stosowania dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony o kolejny rok, co da uchodźcom ukraińskim pewność co do ich statusu prawnego w UE.

Grupa EPL powtarza, że uruchomienie dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony jest nadzwyczajnym środkiem służącym rozwiązaniu problemu masowego ruchu migracyjnego Ukraińców, uciekających przed bezpośrednimi skutkami nielegalnej wojny wszczętej przez Rosję. Żadnej dotychczasowej sytuacji nie można porównać z sytuacją uchodźców ukraińskich. Od 2017 r. obywatele Ukrainy mogli odwiedzać Unię na 90 dni bez konieczności uprzedniego uzyskania wizy Schengen. Uruchomienie dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony w tej konkretnej sytuacji zapewniło ukraińskim uchodźcom legalny pobyt w Unii po upływie 90 dni bez obciążania systemów azylowych państw członkowskich.

We wrześniu 2020 r. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie reagowania na sytuacje kryzysowe i spowodowane działaniem siły wyższej, którym to rozporządzeniem uchylonoby dyrektywę w sprawie tymczasowej ochrony. Grupa EPL popiera przyjęcie tego rozporządzenia, ponieważ konieczne jest lepsze wdrażanie środków solidarnościowych z państwami członkowskimi, które ze względu na położenie geograficzne doświadczają nieproporcjonalnego obciążenia. Cele tego rozporządzenia różnią się jednak od celów dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony, dlatego Grupa EPL nie popiera uchylecia tej dyrektywy.

Ponadto przyjęcie Ukraińców jeszcze bardziej uwypukliło znaczenie, jakie dla integracji i wsparcia wspólnotowego obywateli państw trzecich ma prężne społeczeństwo obywatelskie. Finansowanie unijne na zapewnienie odpowiedniego zakwaterowania, edukacji i opieki zdrowotnej ma zasadnicze znaczenie dla wspierania państw członkowskich, a w szczególności władz lokalnych, w pokrywaniu kosztów i udzielaniu skuteczniejszej pomocy osobom uciekającym przed nielegalną wojną Putina w Ukrainie. Istotne jest, aby UE kon-

tinuowała udzielanie wsparcia państwom członkowskim i władzom lokalnym w związku z przedłużeniem stosowania dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony. Grupa EPL zachęca ponadto państwa członkowskie do zapewnienia uchodźcom ukraińskim pełnego dostępu do rynku pracy i kursów językowych, co w dalszym stopniu poprawi ich integrację. Z perspektywy gospodarki o obiegu zamkniętym mogłoby to również przyczynić się do odbudowy Ukrainy po zakończeniu wojny.

Przyjęcie uchodźców ukraińskich ujawniło jednak ograniczone możliwości systemów recepcyjnych państw członkowskich. Ponadto uwypukniło pilną potrzebę dokonania szybkiego rozróżnienia między uchodźcami lub osobami korzystającymi z ochrony międzynarodowej a migrantami ekonomicznymi. W 2021 r. państwa członkowskie UE wydały 524 400 decyzji azylowych, z czego tylko 39% było pozytywnych. Znaczna większość osób ubiegających się o azyl nie jest zatem uprawniona do ochrony międzynarodowej. Jednocześnie odsetek powrotów jest zdecydowanie zbyt niski.

Migracja związana z klimatem

Zmiana klimatu już teraz jest czynnikiem leżącym u podłoża migracji lub wysiedleń i przewiduje się, że coraz więcej osób będzie migrowało ze względu na wpływ zmiany klimatu na źródła utrzymania, konflikty zbrojne oraz bezpieczeństwo żywnościowe i wodne. Czynnikiem wielokrotnie zwiększającym jest również zagrożenie związane z istniejącymi napięciami i niepewnością w krajach rozwijających się. Według sprawozdania Banku Światowego do 2050 r. 216 mln osób może być zmuszonych do migracji wewnętrznej w obrębie własnego kraju wskutek zmiany klimatu. Te punkty newralgiczne pod względem migracji klimatycznej będą pojawiały się już w 2030 r., a do 2050 r. sytuacja pogorszy się.

Unia musi rozważyć, jakie skutki zmiana klimatu na pewno będzie miała dla przepływów migracyjnych do UE w przyszłości. Susze, wzrost temperatur i inne ekstremalne zdarzenia pogodowe nie tylko doprowadzą do migracji dużej liczby ludzi, lecz także spowodują głód.

Zmiana klimatu nie jest jednak kwestią, którą da się pogodzić z ochroną w ramach dorobku UE w zakresie prawa azylowego ani z międzynarodowym systemem ochrony uchodźców. Unijna współpraca na rzecz rozwoju i polityka humanitarna powinny

koniecznie wspierać przystosowanie się do zmiany klimatu, wzmacnianie odporności i ograniczanie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi w państwach trzecich w ramach łagodzenia skutków zmiany klimatu dla mobilności ludzi.

W tym względzie wysoki wskaźnik ubóstwa w szeregu państw trzecich osłabia odporność lokalnej ludności, dlatego też aby sprostać wyzwaniom społeczno-gospodarczym, należy położyć większy nacisk na wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy. Azyl w Europie nie może stać się trwałym rozwiązaniem problemów wynikających z globalnych niesprawiedliwości.